Lietas Nr. C31297208
Lietas arhīva Nr. CA-0038-16/2

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā, 2016.gada 19.decembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja Skaidrīte Buivide,
tiesneši Lelde Grauda, Gvido Ungurs,
ar tiesas sēdes sekretārēm Gundegu Miķelsoni, Zani Eihenbergu

piedaloties prasītājas SIA "PIECI NAMI" pārstāvim /pers. G/, atbildētajai /pers. H/, /pers. H/ juridiskās palīdzības sniedzējam zvērinātam advokātam Jānim Meijam,

atklātā tiesas sēdē Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja civillietu SIA "PIECI NAMI" prasībā pret /pers. H/ par parāda piedziņu, sakarā ar /pers. H/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2010.gada 29.marta spriedumu.

Civillietu tiesas kolēģija, noklausījusies tiesneses S.Buivides ziņojumu,

konstatēja:

SIA „ PIECI NAMI" (turpmāk – prasītāja) 2008.gada 22.oktobrī cēlusi prasību Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā pret /pers. H/ (turpmāk – atbildētāja) par parāda piedziņu, kur, pamatojoties uz Civillikuma 1425., 1587., 1589., 1652., 1753., 1755., 1756., 1757., 1765., 1828., 1832., 1943., 1946.pantiem, lūgts piedzīt parādu – nesamaksāto aizdevuma pamatsummu Ls 4 560 un soda naudu Ls 4 560, kopā Ls 9 120, kā arī tiesas izdevumus un atzīt prasītājai tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt sešus procentus gadā no piespriestās, bet nepiedzītās summas.

Prasības pieteikumā norādīts, ka 2002.gada 22.oktobrī atbildētāja no SIA „Pieci nami" aizņēmusies 9 500 ASV dolārus ar atmaksas termiņu līdz 2002.gada 30.novembrim, par ko izsniegusi prasītājai attiecīgu parādzīmi, kas apliecināta pie zvērināta notāra. Par aizņemtās summas neatdošanu termiņā atbildētāja apņēmusies maksāt soda naudu 0,2 % apmērā no aizdevuma summas, t.i., 19 ASV dolārus par katru nokavēto dienu. Atbildētāja noteiktajā termiņā savas saistības nav izpildījusi un aizdevumu nav atdevusi. Par parādu un nepieciešamību to samaksāt atbildētāja brīdināta, taču aizdevumu nav atdevusi, bet savā atbildē prasītājai lūgusi apliecināt aizdevuma atmaksu Ls 5 000 apmērā, kas patiesībā nav noticis, jo prasītāja nekādu aizdevumu, kas izriet no parādzīmes, šādā atbildētājas norādītā apmērā nav saņēmusi. Atbilstoši parādzīmē noteiktajam prasītāja aprēķinājusi soda naudu par samaksas termiņa nokavējumu par laiku no 2002.gada 1.decembra līdz 2004.gada 15.maijam, t.i., dienai, kad soda naudas apmērs sasniedzis pamatparāda apmēru.

/pers. H/ 2008.gada 19.novembrī un 2008.gada 12.decembrī iesniedza rakstveida paskaidrojumus par celto prasību, norādot, ka to neatzīst un lūdz to noraidīt. Paskaidro, ka pēc /pers. I/ izsniegtās parādzīmes parauga parakstīšanas pie zvērinātas notāres palīdzes 2002.gada 22.oktobrī SIA „PIECI NAMI" komercdirektors /pers. G/ iedevis viņai 9 500 ASV dolārus. 2002.gada novembrī atbildētāja ar SIA „PIECI NAMI" direktoru un komercdirektoru vienojušies par naudas summas atmaksas termiņa pagarinājumu. 2006.gada janvārī viņai zvanījis /pers. I/ un lūdzis naudu atdot, savukārt 2006.gada 27.februārī atbildētāja zvanījusi /pers. G/ un lūgusi norādīt konta numuru, uz kuru naudu pārskaitīt, un kādā valūtā nauda atdodama. Pēdējais informējis, ka nauda atdodama latos skaidrā naudā SIA „PIECI NAMI" biroja telpās. 2006.gada 6.martā viņa naudu Ls 3 000 apmērā atdevusi /pers. G/ tieši rokās, vēl Ls 1 000 atdevusi 2006.gada 7.martā, bet atlikušo naudas daļu Ls 1 000 viņa pēc /pers. G/ vai /pers. I/ telefoniska rīkojuma biroja sekretārei atdevusi biroja darbiniekam. 2006.gada martā atbildētāja zvanījusi /pers. G/ un lūgusi atdot parādzīmi, uz ko viņš atbildējis, ka tā tiks atdota pēc no parādzīmes izrietošo procentu aprēķināšanas. Tā kā atbildētāja naudu ir atdevusi, prasības pieteikums ir nepamatots.

Prasītāja 2009.gada 13.februārī sniegusi atsauksmi par atbildētājas paskaidrojumiem, kur norāda, ka parādzīme nav tikusi sastādīta pēc prasītājas parauga, nav notikusi vienošanās par aizdevuma atmaksas termiņa pagarināšanu. Atbildētāja kādu laiku strādājusi pie prasītājas, tādējādi izskaidro iespējamu atbildētājas iegriešanos prasītājas birojā vai telefonisku kontaktēšanu ar prasītājas darbiniekiem. Atbildētājas norādītais par Ls 5000 samaksu neatbilst patiesībai.

Ar Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2010.gada 29.marta spriedumu prasība apmierināta, piedzenot no /pers. H/ par labu SIA „PIECI NAMI" neatmaksāto aizdevuma pamatsummu Ls 4 560, nokavējuma procentus (soda naudu) par laika periodu no 2002.gada 1.decembra līdz 2004.gada 12.maijam Ls 4 560 un tiesas izdevumus Ls 319,92 kopā Ls 9 439,92. No /pers. H/ valsts ienākumos piedzīti ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi Ls 4,28. Noraidīts pieteikums atzīt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no /pers. H/ sešus procentus gadā no piespriestās, bet nepiedzītās summas.

Pirmās instances tiesa spriedumu motivējusi ar tālāk norādītiem apsvērumiem.

Konstatēts, ka prasītāja, ceļot prasību vispārējās jurisdikcijas tiesā līgumā, procesuālās tiesību normas par strīdu piekritību ir ievērojusi.

Civillikuma 1934.pants noteic, ka *ar aizdevuma līgumu jāsaprot zināma daudzuma atvietojamu lietu nodošana īpašumā, ar pienākumu atdot saņemto tādā pašā daudzumā un tādas pašas šķiras un labuma lietās*. Tā kā aizdevuma līgums ir reāllīgums, tā noslēgšanas obligāta sastāvdaļa ir naudas nodošana.

Kā izriet no 2002.gada 22.oktobra parādzīmes, atbildētāja ar savu parakstu apstiprinājusi, ka ir aizņēmusies no prasītājas naudu 9 500 ASV

dolāru apmērā un apņēmusies to atdot līdz 2002.gada 30.novembrim. Arī tiesas sēdē atbildētāja /pers. H/ apstiprināja, ka parādzīmē norādīto naudas summu ir saņēmusi, un, viņasprāt, to aizņēmusies no SIA „PIECI NAMI".

Turklāt, naudas saņemšanas faktu apstiprina arī /pers. H/ 2008.gada 11.jūlija atbilde prasītājai uz atgādinājumu par aizdevuma un soda naudas samaksu, kurā viņa pateicas par palīdzību un saņemto aizdevumu. Atbildētājas pārstāvja argumentam, ka šī vēstule adresēta SIA „Pieci nami" valdes loceklim, nevis tieši SIA „PIECI NAMI", nav juridiskas nozīmes, jo, atbilstoši Komerclikuma 221.panta pirmajai daļai *kapitālsabiedrības valde ir tās izpildinstitūcija, kura vada un pārstāv sabiedrību*, līdz ar ko konkrēta valdes locekļa vārda, uzvārda norādīšana sabiedrībai adresētā vēstulē ir elementāra lietišķās sarakstes etiķete un nenozīmē, ka vēstule adresēta konkrētai fiziskai personai.

Līdz ar to ir apstiprināts naudas nodošanas un saņemšanas fakts, kas izriet arī no pašas parādzīmes satura, un šādos apstākļos atbildētājas 2002.gada 22.oktobrī parakstītā parādzīme atzīstama par aizdevuma līgumu, ar kuru atbildētāja saņēmusi no prasītājas 9 500 ASV dolāru ar atmaksas termiņu 2002.gada 30.novembrī un nosacījumu, ka samaksas termiņa nokavējuma gadījumā, viņa maksās soda naudu 0,2 % apmērā par katru nokavēto dienu.

Tādējādi nav nozīmes atbildētājas pārstāvja argumentiem, ka lietā nav pierādījumu tam, ka SIA „PIECI NAMI" būtu /pers. H/ nodevusi parādzīmē norādīto naudas summu, jo par to nav iesniegti attiecīgi finanšu dokumenti.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 96.panta piekto daļu, *pusei nav jāpierāda fakti, kurus šajā likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse*. Tā kā atbildētāja nav apstrīdējusi faktu, ka viņa parādzīmē norādīto naudas summu no prasītājas ir saņēmusi, prasītājai, atbilstoši minētajai procesuālajai tiesību normai, naudas nodošanas fakts nav jāpierāda.

Starp pusēm nav strīda par to, ka samaksai noteiktajā termiņā atbildētāja aizņemto naudas summu nav atmaksājusi. Strīds ir par to, vai starp pusēm ir notikusi vienošanās par aizdevuma samaksas termiņa pagarinājumu, un to, vai aizņemtā naudas summa ir atdota.

Saskaņā ar Civillikuma 1838.panta pirmo daļu *ka samaksa izdarīta, jāpierāda tam, kas to apgalvo*. No atbildētājas paskaidrojumiem izriet, ka viņa naudu, saskaņā ar 2002.gada novembra mutisko vienošanos ar SIA „PIECI NAMI" direktoru /pers. I/ un komercdirektoru /pers. G/ par samaksas termiņa pagarinājumu, atdevusi pēc 2006.gada janvāra telefoniska /pers. I/ pieprasījuma trijās daļās laika posmā no 2006.gada 6.marta līdz 13.martam kopā Ls 5 000 apmērā (2006.gada 6.martā - Ls 1 000, 2006.gada 7.martā – Ls 3 000, 2006.gada 13.martā – Ls 1 000).

Liecinieki /pers. I/ un /pers. G/ tiesas sēdē liecināja, ka ar atbildētāju par aizdevuma samaksas termiņa pagarinājumu nekad nav vienojušies. Tā kā ar atbildētāju bijuši sen pazīstami, jo agrāk bijuši kolēģi, un pēdējā vienmēr solījusi, ka aizņemto naudu „tūlīt atdos", aizdevumu ilgstoši nav atprasījuši. Nekādu naudu aizdevuma atmaksai viņi no /pers. H/ 2006.gadā nav saņēmuši un telefoniskus rīkojumus biroja sekretārei, ka jebkāda nauda būtu jānodod SIA „PIECI NAMI" darbiniekam, nav devuši. Liecinieki/pers. K/ (pēc uzvārda maiņas – /uzvārds/) un /pers. L/ uz tiesas sēdi nav ieradušies. Savos iesniegumos liecinieki norādījuši, ka nevar neko paskaidrot par /pers. H/ parādsaistībām pret SIA „PIECI NAMI".

Šādos apstākļos secināts, ka atbildētāja nav pierādījusi savus apgalvojumus par aizdevuma samaksas termiņa pagarinājumu un aizdevuma vai jebkādas tā daļas atmaksu.

No liecinieces /pers. M/ liecības izriet, ka lieciniece pati personīgi nav piedalījusies atbildētājas atbildētājas un /pers. G/ it kā notikušajā sarunā, kuras laikā atdota naudas summa Ls 1 000 apmērā, jo viņa tobrīd atradusies biroja uzgaidāmajā telpā. Līdz ar to lieciniece objektīvi nevarēja redzēt pašu naudas nodošanas faktu un dzirdēt pušu sarunu par turpmāku naudas atdošanas laiku un kārtību. Tādējādi /pers. M/ liecības atbildētājas apgalvojumus par aizdevuma atmaksu nepierāda.

Civillikuma 1587.pants noteic, ka *tiesīgi noslēgts līgums uzliek līdzējam pienākumu izpildīt apsolīto un ne darījuma sevišķais smagums, ne arī vēlāk radušās izpildīšanas grūtības nedod vienai pusei tiesību atkāpties no līguma, kaut arī atlīdzinot otrai zaudējumus*.

Tā kā atbildētāja noteiktajā termiņā aizdevumu prasītājai nav atdevusi un nav atdevusi arī līdz šim, bet, saskaņā ar Civillikuma 1943.pantu no atbildētājas par labu prasītājai piedzenama aizdevuma pamatsumma 9 500 ASV dolāru apmērā jeb Ls 4 560.

Civillikuma 1946. panta pirmā daļa noteic, ka *procenti par aizdevumiem dodami tikai tad, ja tie bijuši tieši norunāti vai ja parādnieks pielaidis nokavējumu*.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja parādzīmē pielīgusi saistību par samaksas termiņa nokavējumu maksāt soda naudu 0,2 % apmērā no aizdevuma summas par katru nokavēto dienu, kas, pēc tiesas ieskata, faktiski ir nokavējuma procenti Civillikuma 1753.panta un 1759.panta 1.punkta izpratnē, jo parāda savlaicīgas neatdošanas gadījumā puses vienojušās par speciālu seku iestāšanos - parādnieka pienākumu maksāt nokavējuma procentus. Atbildētāja, būdama parādniece, uzņēmusies saistību par nokavējumu, vienojoties par iepriekš minēto nokavējuma procentu samaksu.

Atsaucoties uz Civillikuma 1753.pantu, 1756.pantu un 1759.panta 1.punktu, konstatēts, ka lietā nav strīda, ka atbildētāja aizdevuma atmaksu parādzīmē noteiktajā termiņā nav veikusi. Tā kā atbildētāja nav pierādījusi, ka starp pusēm notikusi vienošanās par aizdevuma atmaksas termiņa pagarinājumu, tiesa atzīst, ka atbildētāja ir pielaidusi aizdevuma atmaksāšanas nokavējumu no 2002.gada 1.decembra. Līdz ar to no atbildētājas par labu prasītājai piedzenami nokavējuma procenti (soda nauda) 0,2 % apmērā no aizdevuma summas, t.i., 19 ASV dolāri dienā, par katru nokavēto dienu par laiku no 2000.gada 1.decembra līdz 2004.gada 12.maijam, t.i., par 500 kavētām dienām, kad nesamaksāto nokavējuma procentu apmērs, atbilstoši Civillikuma 1763.panta 1.punktam, sasniedzis pamatparāda apmēru.

Par nepamatotu un noraidāmu atzīts prasītājas pieteikums atzīt tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājs 6% gadā no piespriestās, bet nepiedzītās summas. Apmierinot prasību, no atbildētājas piedzenamo nokavējuma procentu apmērs jau sasniedzis pamatparāda apmēru, līdz ar ko procentu pieaugums, atbilstoši Civillikuma 1763.panta 1.punktam ir apstājies.

Par spriedumu apelācijas sūdzību 2010.gada 21.aprīlī iesniedza atbildētāja /pers. H/, pārsūdzot to daļā par pamatparāda, nokavējuma procentu, tiesas izdevumu piedziņu par labu prasītājai un tiesas izdevumu piedziņu par labu valstij. Apelācijas sūdzībā norādīts, ka 1) lietā nav pasludināts tiesas spriedums, uzskatāms, ka lietā nav sastādīts arī pilns spriedums;

2) lietā prettiesiski atteikts pieņemt pretprasību, norādot, ka lēmums nav pārsūdzams;

3) atbildētāja nav saņēmusi 9 500 ASV dolārus no prasītājas, jo saņēma tos no /pers. G/;

4) lietā neatrodas attiecīgi grāmatvedības dokumenti, kas pierādītu, ka tieši prasītāja atbildētājai izsniegusi aizdevumu;

5) spriedumā nav vērtēta liecinieku liecību pretruna; nepamatoti pieņemtas rakstveida liecības;

6) ņemot verā, ka prasītāja lūgusi piedzīt soda naudu, ko normatīvie akti neregulē, nepamatoti piedzīti nokavējuma procenti.

Prasītāja rakstveida paskaidrojumus par apelācijas sūdzību nav iesniegusi.

Atbildētāja 2016.gada 25.novembrī iesniegusi atsauksmi, kur norāda uz nepieciešamību iesniegt attiecīgus grāmatvedības dokumentus, lai pierādītu aizdevuma tieši no SIA „PIECI NAMI" izsniegšanas faktu. Izraksti no telefona sarunām un bankas kontiem norāda uz to, ka naudu atdevusi skaidrā naudā prasītājas birojā. Tik divējādi saprotamu parādzīmi var uzrakstīt tikai cilveks, kas tadās lietās labi informēts.

Apelācijas instances tiesas sēdē prasītājas SIA „PIECI NAMI" valdes priekšsēdētājs /pers. G/ uzturēja prasību un apelācijas sūdzību neatzina saskaņā ar prasības pieteikumā norādītajiem apstākļiem.

Atbildētāja /pers. H/ un viņas juridiskās palīdzības sniedzējs zvērināts advokāts Jānis Meija prasību neatzina un apelācijas sūdzību uzturēja saskaņā ar rakstveida paskaidrojumos un apelācijas sūdzībā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa.

Pārbaudot lietas materiālus, noklausoties pušu pārstāvju paskaidrojumus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka SIA „PIECI NAMI" prasība pret /pers. H/ par parāda piedziņu ir pamatota un apmierināma daļēji, sekojošu apsvērumu dēļ.

Civillietu tiesas kolēģija vadās no Civilprocesa likuma 426.panta pirmās daļas, ka *apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajā sūdzībā.*

Saskaņā ar apelācijas sūdzībā norādīto, tajā netiek apstrīdēts spriedumā nodibinātais, ka 2002.gada 22.oktobrī /pers. H/ zvērināta notāra palīdzes klātbūtnē parakstījusi parādzīmi, apliecinot, ka ir parādā SIA „PIECI NAMI" 9 500 ASV dolārus, ka naudas summu ir pilnā apmērā saņēmusi un apņemas to atdot SIA „PIECI NAMI" direktoram /pers. I/ līdz 2002.gada 30.novembrim, kā arī apņēmusies maksāt SIA „PIECI NAMI" direktoram /pers. I/ soda naudu 0,2 % apmērā no aizņemtās naudas summas par katru nokavēto dienu, ja līdz norādītajam termiņam augstāk minēto naudas summu nebūs atdevusi.

Minētie fakti saskaņā ar Civilprocesa likuma 430.panta trešo daļu apelācijas instances tiesai nav jāpārbauda, jo apelācijas sūdzībā tie netiek apstrīdēti.

Pirmās instances tiesa konstatējusi, ka atbildētāja nav pierādījusi apgalvojumus par aizdevuma vai tā daļas atmaksu, aizdevuma samaksas termiņa pagarinājumu, tādējādi prasību par pamatparāda EUR 6488,30 (Ls 4560) piedziņu apmierinājusi, pamatojoties uz Civillikuma 1587., 18238., 1934., pantiem.

Civillietu tiesu kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas viedoklim šajā daļā un vadās no Civilprocesa likuma 432.panta piektās daļas, saskaņā ar kuru, *ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma argumentācijai. Šādā gadījumā šā likuma 193.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.*

Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka lietas apstākļi ir izvērtēti objektīvi, pareizi nonākot pie secinājuma, ka prasība par pamatparāda ir apmierināma. Vienlaikus Civillietu tiesu kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzībā minētie argumenti nedod pamatu pārvērtēt pārsūdzētā sprieduma motivāciju šajā daļā, jo tā atbilst gan lietā nodibinātiem apstākļiem, gan tiesību normām, uz kurām pirmās instances tiesa spriedumā šajā daļā atsaukusies.

Vērtējot apelācijas sūdzības argumentus par no paradzīmes izrietošo pamatparādu, Civillietu tiesas kolēģija vadās pēc Civilprocesa likuma 96.panta otrās daļas, kas noteic, ka *fakti, kas nodibināti ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu vienā civillietā, nav no jauna jāpierāda, iztiesājot citas civillietas, kurās piedalās tās pašas puses*.

Kā izriet no Tiesu informācijas sistēmā pieejamiem datiem, ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 19.februāra spriedumu Civillietā Nr.C27135412 noraidīta /pers. H/ prasība pret SIA „PIECI NAMI" par 2002.gada 22.oktobra parādzīmes atzīšanu par spēkā neesošu. Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 23.novembra lēmumu lietā atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību, tādējādi Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 19.februāra spriedums stājies likumīgā spēkā 2015.gada 23.novembrī.

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2014.gada 19.februāra spriedumā atzīts, ka apstākļiem par naudas iegrāmatošanu un grāmatvedības prasībām konkrētajā gadījumā nav izšķirošas nozīmes, jo tie neietekmē darījuma spēku no civiltiesiskā viedokļa. Ievērojot minēto, atzīstams, ka apelācijas sūdzības arguments attiecībā par grāmatvedības dokumentu neesamību nav pamatots.

Tāpat minētajā spriedumā konstatēts, ka 2002.gada 22.oktobra parādzīmē ir norādīts, ka prasītāja ir parādā SIA „PIECI NAMI", kuru pārstāv tās direktors /pers. I/, naudu 9500 ASV dolāru apmērā, tādējādi prasītāja un atbildētāja ir vienojusies par aizdevuma līguma būtiskajām sastāvdaļām. Turklāt, kā atzīst arī pati prasītāja, viņa naudu ir saņēmusi, bet prasītājas ieskatā viņa saņēmusi naudu no fiziskas personas /pers. G/, nevis no juridiskas personas SIA „PIECI NAMI". Turklāt prasītāja uzskata, ka tika faktiski maldināta, jo par aizdevumu bija runājusi ar SIA „Pieci nami" direktoru /pers. I/ un komercdirektoru /pers. G/, bet no 2002.gada 22.oktobra parādzīmes izriet, ka aizdevējs ir SIA „Pieci nami".

Atbilstoši Komercreģistra ierakstiem gan /pers. G/, gan /pers. I/ bija SIA „PIECI NAMI" amatpersonas uz parādzīmes parakstīšanas brīdi, par ko arī civillietā strīds nepastāv. Civillikuma 1936.pants noteic, ka *aizdevējam jābūt vai nu aizdodamo lietu īpašniekam, vai jārīkojas to īpašnieka uzdevumā vai ar viņa piekrišanu*. Līdz ar to gribu noslēgt aizdevuma līgumu ir izteikusi prasītāja un SIA „PIECI NAMI", nevis prasītāja un kāda no SIA „PIECI NAMI" amatpersonām.

Ievērojot minēto, par nepamatotu atzīstams atbildētājas viedoklis, ka aizdevējs ir /pers. G/ nevis SIA „PIECI NAMI", kā arī apsvērums, ka starp pusem nav notikusi vienošanās par aizdevuma līguma būtiskajām sastāvdaļām.

Izvērtējot apelācijas sūdzības argumentus, kas attiecas uz atteikšanos pieņemt pretprasību lietā, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka tie atstājami bez ievērības. Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.marta lēmumu tiesvedība lietā apturēta līdz stāsies spēkā tiesas nolēmums civillietā Nr.C27135412. Ņemot vērā, ka /pers. H/ prasība pret SIA „PIECI NAMI" par parādzīmes atzīšanu par spēkā neesošu ir izskatīta un galīgais nolēmums, ar kuru prasība noraidīta, stājies likumīgā spēkā, atzīstams, ka atbildētājas tiesības uz tiesu nav tikušas ierobežotas.

Tāpat lietā nav gūstami pierādījumi apelācijas sūdzībā norādītajam, ka nav ticis pasludināts spriedums. Kā redzams no 2010.gada 29.marta tiesas sēdes protokola, tiesas spriedums pasudināts 2010.gada 29.martā (lietas lapa Nr.76), un atbilstoši atbildētājas pārstāvja rakstveida lūgumam (lietas lapa Nr.74), tajā pašā dienā spriedum noraksts nosūtīts pusēm (lietas lapa Nr.83). Tādējādi nepamatota un lietas faktiskajiem apstākļiem neatbilstoša ir apelācijas sūdzībā ietvertā norāde, ka lietā nav sastādīts pilns spriedums.

Vērtējot apelācijas sūdzībā norādīto attiecībā uz liecinieku liecībām, Civillietu tiesas kolēģija par pamatotu atzīst pirmās instances tiesas konstatēto, ka liecinieces /pers. M/ liecības nepierāda naudas atdošanas faktu, jo lieciniece atradusies uzgaidāmajā telpā. Savukārt apelācijas instances tiesas sēdē nopratinātais liecinieks /pers. L/ liecināja, ka atbildētāja viņam nodevusi saini ar nezināmu saturu, ko nolicis seifā, bet nākošajā dienā atbildētāja to paņēmusi atpakaļ. Liecinieks nezina, kāds bija glabājuma saturs un kur pēc tam atbildētāja ar to devusies. Savukārt atbildētāja apgalvo, ka tur bijusi nauda, ko iedevusi lieciniekam, bet uzreiz paņēmusi atpakaļ, jo birojā ieradies /pers. G/. Līdz ar to secināms, ka liecinieka liecība ir pretrunā ar atbildētājas norādīto un nepierāda naudas nodošanas /pers. G/ faktu.

Apelācijas instances tiesas ieskatā nav pamata lietā nopratināt liecinieci /pers. K/, jo, kā redzams no atbildētājas pieteikuma par lieciniekuzaicināšanu (lietas lapa Nr.49), minētā lieciniece atbildētājas ieskatā var apstiprināt, ka pēc prasītājas amatpersonu lūguma atbildētājai naudas līdzekļus uzdots nodot /pers. L/. Ņemot vērā, ka liecinieks /pers. L/ liecināja, ka nezina viņam nodotā saiņa saturu un, ka to nākošajā dienā atdevis atpakaļ atbildētājai, liecībai par šādu rīkojumu, ja tāda tiktu sniegta, nav nozīmes. /pers. L/ liecināja, ka viņam nav zināms, kur tālāk atbildētāja ar atpakaļ saņemto saini devās.

Savukārt apstāklis, ka atbildētāja izņēmusi skaidras naudas līdzekļus un telefoniski sazinājusies ar prasītājas darbiniekiem, pats par sevi nepierāda naudas līdzekļu atdošanas faktu. Atbildētāja nav iesniegusi apliecinājumu par daļēju vai pilnīgu parāda dzēšanu, kādu pieprasīt viņai nebūtu bijuši šķēršļi, ja parāds būtu daļēji vai pilnīgi atmaksāts.

Pie šādiem apstākļiem Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasība par pamatparāda Ls 4560 apmērā, kas pēc Latvijas Bankas noteiktā kursa sastāda EUR 6488,30 ir pamatota un apmierināma, kā to pareizi atzinusi pirmās instances tiesa.

Konkrētajā gadījumā atbildētāja parādzīmē pielīgusi saistību par samaksas termiņa nokavējumu maksāt soda naudu 0,2 % apmērā no aizdevuma summas par katru nokavēto dienu.

Augstākās tiesas Senāta Civillietu departaments 2009.gada 14.janvārī lietā Nr.SPC - 19/2009 norādījis, ka tiesai, ņemot vērā tiesību normas, kas regulē darījumu iztulkošanu, ir pienākums noskaidrot, kādā nozīmē puses (…) līgumā lietojušas jēdzienu „soda nauda" - vai tas domāts kā līgumsods, vai kā procenti par aizdotās naudas summas samaksas nokavējumu.

Pirmās instances tiesa minēto atzinusi par nokavējuma procentiem Civillikuma 1753.panta un 1759.panta 1.punkta izpratnē, jo parāda savlaicīgas neatdošanas gadījumā puses vienojušās par speciālu seku iestāšanos - parādnieka pienākumu maksāt nokavējuma procentus..

Apelācijas instances tiesa minēto pirmās instances tiesas konstatējumu atzīst par pamatotu. Nav pamata apšaubīt tiesas dotā iztulkojuma pareizību, ņemot vērā, ka tas atbilst pušu izpratnei par pielīgtā maksājuma juridisko raksturu.

Vērtējot apelācijas sūdzībā norādīto attiecībā par to, ka normatīvie akti neparedz soda naudas jēdzienu, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka minētais nevar atbrīvot atbildētāju no pienākuma segt nokavējuma procentus.

Kā norādīts Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 14.janvāra spriedumā lietā Nr.SPC-19/2009, Civillikumā netiek reglamentēts tāds tiesību institūts kā soda nauda. Civillikuma saistību tiesību daļā tiek reglamentēts procentu (gan par naudas summas lietošanas atvēlēšanu, gan par samaksas nokavējumu), kā arī līgumsoda institūts. Procentu un līgumsoda institūti ir atšķirīgi, un tie paredz dažādas tiesiskās sekas.

Nokavējums ir saistības izpildīšanas vai izpildījuma pieņemšanas prettiesīgs novilcinājums. Pirmajā gadījumā ir parādnieka, bet otrajā - kreditora nokavējums (Civillikuma 1651.pants).

Ievērojot prasības robežas, nokavējuma procenti piedzenami atbilstoši prasībā norādītajam periodam no 2002.gada 1.decembra līdz 2004.gada 12.maijam.

Civillikuma 1657.pants piešķir tiesai tiesības atsvabināt parādnieku no viņam neizdevīgām nokavējuma sekām gadījumos, kad viņu nevar vainot ne uzmanības trūkumā, ne vispār vieglprātībā vai nolaidībā, vai kad izpildīšana nav notikusi nepārvaramas varas dēļ.

Atziņa, ka tiesa saskaņā ar Civillikuma 1657.pantu var atbrīvot parādnieku no nokavējuma sekām – līgumsoda vai nokavējuma procentiem, jau vairākkārt ir pausta judikatūra (2003.gada 21.maija spriedums lietā Nr. SKC-281, 2004.gada 22.septembra spriedums lietā Nr. SKC-457, 2006.gada 20.decembra spriedums lietā Nr. SKC-735, 2007.gada 31.janvāra spriedums lietā Nr. SKC-38).

Latvijas Republikas Saeima 1995.gada 2.februārī pieņēmusi likumu "Par Eiropas padomes statūtiem", atbilstoši kam Eiropas Padomes Ministru komiteja 1978.gada 20.janvārī pieņēma rezolūciju "Par soda klauzulu civiltiesībās", rekomendējot ievērot tās pielikumā minētās normas, tostarp šādu: "Soda klauzula ir jebkurš līguma punkts, kas paredz par pamatsaistību neizpildi pienākumu apsolītājam (parādniekam) maksāt naudas summu kā soda naudu vai kompensāciju. Noteikto summu tiesa var samazināt, ja tā acīm redzami pārāk liela".

Taisnīguma princips ietverts Latvijas Republikas Satversmes 1.pantā. Arī Satversmes tiesa 2003.gada 4.februāra spriedumā lietā Nr.2002-06-01 norādījusi, ka tiesas spriešanas uzdevums ir atrast patiesu un taisnīgu lietas risinājumu.

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka nokavējuma procentu apmērs par nokavējumu, kas aptver pusotru gadu, bet atbilst pamatparāda summai EUR 6488,30, nav samērīgs. Atbildētāja nav izvairījusies vai bijusi negodprātīga attiecībā pret prasītāju. Pie šādiem apstākļiem par taisnīgu un samērīgu atzīstams nokavējuma procentu apmērs EUR 648,83, kas atbilst desmit procentiem no parāda pamatsummas.

Ņemot vērā minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus novērtējusi pareizi, vienīgi lietā piemērojams parādnieka daļējs atsvabinājums no nelabvēlīgām sekām, savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nav guvuši apstiprinājumu un nevar būt pamats prasību noraidīt.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu, *pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus. Ja prasība apmierināta daļēji, šajā pantā norādītās summas piespriež prasītājam proporcionāli tiesas apmierināto prasījumu apmēram.*

Prasība apmierināta daļēji par kopējo summu EUR 7137,13, tas ir, 55% apmērā no prasības summas EUR 12976,59. Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka par labu prasītājai piedzenamās valsts nodevas par prasības pieteikumu proporcionāli prasības apmierinātajai daļai sastāda EUR 247,23 (55% no 449,51). Tāpat no atbildētājas par labu prasītājai proporcionāli apmierināto prasījumu daļai piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 3,13 apmērā (55% no EUR 5,69) (lietas lapas Nr.6-7).

Ņemot vērā, ka prasītājas samaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi nesedz faktiski patērētos, no atbildētājas valsts labā piedzenami ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi EUR 38,63 apmērā, ko veido starpība starp prasītājas samaksātajiem EUR 5,69 un faktiskajiem EUR 44,32 (lietas lapas Nr.2; 199-202).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 195.pantam un Civillikuma 1765.pantam, atzīstamas prasītājas tiesības saņemt likumiskos 6% gadā no pamatparāda summas. Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1] pantam, atbildētājai nosakāms desmit dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei.

Saskaņā ar iepriekš minēto un vadoties no Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434.panta, Civillietu tiesu kolēģija

nosprieda:

SIA "PIECI NAMI" prasību pret /pers. H/ par parāda piedziņu **apmierināt daļēji**.

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, par labu SIA „PIECI NAMI", reģistrācijas Nr.40003242116, pamatparādu EUR 6488,30 (seši tūkstoši četri simti astoņdesmit astoņi *euro*, 30 centi), nokavējuma procentus par laika periodu no 2002.gada 1.decembra līdz 2004.gada 12.maijam EUR 648,83 (seši simti četrdesmit astoņi *euro*, 83 centi) un tiesas izdevumus - valsts nodevu EUR 247,23 (divi simti četrdesmit septiņi *euro*, 23 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 3,13 (trīs *euro*, 13 centi), kopā EUR 7 387,49 (septiņi tūkstoši trīs simti astoņdesmit septiņi *euro*, 49 centi).

Noteikt SIA "PIECI NAMI" tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, likumiskos 6% (sešus procentus) gadā no neatmaksātās pamatparāda summas EUR 6488,30 (seši tūkstoši četri simti astoņdesmit astoņi *euro*, 30 centi).

Prasību daļā par nokavējuma procentu EUR 5839,47 apmērā piedziņu **noraidīt**.

Piedzīt no /pers. H/, personas kods /personas kods/, valsts ienākumos ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus EUR 38,63 (trīsdesmit astoņi *euro*, 63 centi), kas iemaksājami kontā Nr.LV51TREL2190458019000, saņēmējs: Tiesu administrācija, NMR 90001672316, saņēmēja banka: Valsts kase, kods TRELLV22, iemaksas mērķis: civillieta Nr.C31297208.

Noteikt /pers. H/, personas kods /personas kods/, sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas,

ar lietas izskatīšanu saistīto izdevumu samaksu valsts ienākumos maksājumu apliecinošus dokumentus iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā.

Spriedumu var pārsūdzēt 30 dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 19.decembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	/paraksts/	S.Buivide
Tiesneši	/divi paraksti/	L.Grauda
		G.Ungurs

NORAKSTS PAREIZS
Tiesas sēdes priekšsēdētāja **S.Buivide**
Rīgā, 19.12.2016